

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет

Затверджено
на засіданні Приймальної комісії
Львівського національного
університету імені Івана Франка
14. 03. 2016 р. (протокол № 9)
Ректор

_____ В. П. Мельник

Програма
фахових вступних випробувань
з дисциплін професійної підготовки
для здобуття
освітнього ступеня магістра або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста
галузь знань 07 – «Управління та адміністрування»
спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджено
на засіданні Вченої ради економічного
факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка
10.03.2016 р. (протокол № 8)
Голова ради

_____ Р. В. Михайлишин

Анотація

Прийом абітурієнтів, які мають диплом бакалавра (спеціаліста) для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста та освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», проводиться за результатами фахових вступних випробувань. Вони відбуватимуться у формі тестування з дисциплін циклу професійної підготовки: «Бухгалтерський облік», «Аудит», «Економічний аналіз», «Управлінський облік», «Фінансовий облік», «Облік і звітність в оподаткуванні», «Звітність підприємства», а також дисциплін циклу загальноекономічної підготовки (економічна теорія): «Мікроекономіка» та «Макроекономіка».

Розділ 1 Бухгалтерський облік

1.1. Теорія бухгалтерського обліку

Тема 1. Господарський облік, його суть і характеристика.

Господарська діяльність та господарський облік. Поняття на сутність господарського обліку. Види обліку. Вимірники, що застосовуються в обліку. Мета, завдання та функції бухгалтерського обліку, принципи та вимоги до його ведення. Поняття господарської операції. Види діяльності, що відображаються в бухгалтерському обліку. Державне регулювання бухгалтерського обліку. Бухгалтерська фінансова звітність підприємств та її якісні характеристики. Облікова політика підприємства.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку. Класифікація господарських засобів і джерел їх формування. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.

Тема 3. Бухгалтерський баланс.

Сутність бухгалтерського балансу та особливості його побудови. Основне балансове рівняння. Структура бухгалтерського балансу. Статті активів та пасивів балансу. Розділи балансу.

Господарські операції та їх вплив на бухгалтерський баланс. Сутність бухгалтерських операцій та їх типи (4 типи операцій та їх взаємозв'язок з валютою балансу підприємства).

Тема 4. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис.

Поняття бухгалтерських рахунків, їх призначення та структура. Дебет та кредит рахунку. Синтетичні й аналітичні рахунки. Активні, пасивні, активно-пасивні рахунки. Сутність подвійного запису та його значення в бухгалтерському обліку. Кореспонденція рахунків, бухгалтерське проведення.

Порядок класифікації рахунків бухгалтерського обліку. Види рахунків за класифікаційними ознаками. Призначення та побудова основних, регулюючих та операційних рахунків. Сутність балансових та позабалансових рахунків. План

рахунків бухгалтерського обліку та особливості його побудови для підприємств та організацій.

Тема 5. Документування та інвентаризація.

Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Стандартизація й уніфікація первинних документів. Основні вимоги до оформлення та обов'язкові реквізити первинних документів. Етапи бухгалтерського опрацювання первинних документів (кодування, групування, контирування, таксування). Типи документів. Документообіг та його графік.

Сутність та необхідність проведення інвентаризації. Види інвентаризації. Об'єкти, порядок проведення інвентаризації та оформлення її результатів.

Тема 6. Оцінювання і калькулювання

Сутність та значення вартісної оцінки. Базові підходи до оцінювання активів, зобов'язань та операцій; види оцінок (поняття справедливої, первісної, залишкової, ліквідаційної вартості). Калькулювання в системі бухгалтерського обліку. Суть калькулювання та зміст калькуляції. Методи калькулювання. Види калькуляції.

Тема 7. Облікові регістри, техніка, форми та організація обліку на підприємствах

Види і форми облікових регістрів. Форми бухгалтерського обліку: меморіально-ордерна, журнальна (журнально-ордерна), спрощена, автоматизованого обліку.

Помилки в бухгалтерських записах, способи їх виявлення і виправлення.

Самостійність підприємства в організації бухгалтерського обліку.

Організаційні форми побудови бухгалтерської служби на підприємстві.

Функції бухгалтерських працівників.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV – [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/996-14](http://zakon1.rada.gov.ua/go/996-14)
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі змінами, внесеними наказом Мінфіну від 31.05.2012 р. №658 – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http:// zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року № 433 із змінами внесеними наказами Мінфіну від 27.06.2013 р. №635, від 30.12.2013 р. №1192 // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (із змінами і доповненнями станом на 24 грудня 2015 року відповідно до Закону України № 902-VIII). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом МФУ від 7.02.2013 р. № 73 – [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 „Консолідована фінансова звітність” [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
8. Блакита Г.В. Бухгалтерський облік: практикум : навч. посіб. для студ. навч. закл. / Г. В. Блакита, Н. О. Ромашевська. – К. : Центр учб. літератури, 2010. – 151 с.
9. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник / Ф. Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, І.В. Жиглей та ін.; під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. – 8-те вид., доп. і перероб.– Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
10. Зубілевич С.Я. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України (За національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку) / С. Я. Зубілевич. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: 2012. – 472 с.
11. Кім Ю.Г. Бухгалтерський облік: Первинні документи та порядок їх заповнення : навчальний посібник / Ю.Г. Кім. – К: Центр учбової літератури, 2014. – 600 с.
12. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку : Підручник / М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. – КНЕУ, 2011. – 334 с.
13. Ларікова Л.Ф. Бухгалтерський облік : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. Ф. Ларікова, Л. І. Білоусова, І. О. Гавриленко – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ін-ту ім. В. Даля. – 2012. – 384 с.
14. Мельник В. Г. Бухгалтерський облік: (основи) : Навч.посібник / В. Г. Мельник, А. Г. Богач; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2011. – 365 с.
15. Плиса З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік : навч. посібник. [Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів]. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – Київ: Каравела, 2010. – 480 с.
16. Плиса З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік : навч. посібник. [Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів]. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – [Друге видання]. – Київ: Каравела, 2011. – 520 с.
17. Плиса З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік : підручник / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – Львів: Видавництво ННВК „АТБ”, 2011. – 420 с.
18. Ріль З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік: Довідник. / В. Й. Плиса, З. П. Ріль – Львів: Видавництво ННВК „АТБ”, 2009. – 200 с.
19. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [текст]: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: Центр учб. літератури, 2013. – 688 с.

1.2. Фінансовий облік

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

Зміст і завдання фінансового обліку. Користувачі облікової інформації та їх інформаційні потреби. Нормативне регулювання фінансового обліку. Основи організації фінансового обліку.

Тема 2. Облік грошових коштів

Суть і структура грошових коштів та їх еквівалентів. Облік касових операцій. Облік операцій на поточних рахунках в національній валюті. Облік операцій на поточних рахунках в іноземній валюті. Облік наявності та руху інших грошових коштів.

Тема 3. Облік дебіторської заборгованості

Суть дебіторської заборгованості, її види та оцінка. Організація обліку довгострокової та поточної дебіторської заборгованості. Облік розрахунків за майно, передане у фінансову оренду. Облік розрахунків за векселями одержаними. Облік розрахунків з покупцями і замовниками. Облік розрахунків за виданими авансами. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за нарахованими доходами. Облік розрахунків за претензіями. Облік розрахунків за відшкодуванням завданих збитків. Облік розрахунків з іншими дебіторами. Сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість. Методи формування та порядок використання резерву сумнівних боргів. Відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності підприємства.

Тема 4. Облік запасів підприємства

Визнання, класифікація та умови визнання запасів підприємства. Оцінка запасів підприємством. Організація первинного, синтетичного і аналітичного обліку запасів. Облік надходження запасів на підприємство. Облік вибуття запасів. Методи оцінки запасів при вибутті. Облік та розподіл транспортно-заготівельних витрат.

Облік виробничих запасів. Облік палива. Особливості обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Облік операцій з тарою. Оцінка запасів на дату балансу. Чиста вартість реалізації запасів. Інвентаризація запасів та відображення її результатів у обліку.

Тема 5. Облік готової продукції

Зміст готової продукції та умови її визнання. Формування первинної вартості готової продукції. Облік витрат на виробництво готової продукції. Облік виробничого браку та витрат на його виправлення. Зміст, оцінка й облік незавершеного виробництва. Облік напівфабрикатів власного виробництва.

Тема 6. Облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

Суть, класифікація та оцінка основних засобів. Первинний облік операцій з основними засобами. Синтетичний і аналітичний облік основних засобів. Облік

операцій придбання і виготовлення основних засобів. Амортизація основних засобів. Облік та умови капіталізації витрат на ремонт, модернізацію та реконструкцію основних засобів. Облік вибуття основних засобів із підприємства. Особливості обліку основних засобів, призначених для продажу. Облік переоцінки та індексації вартості основних засобів. Втрата та відновлення корисності основних засобів та відображення їх наслідків в обліку. Інвентаризація основних засобів на підприємстві та відображення її результатів. Облік оренди основних засобів. Зміст і особливості обліку інших необоротних матеріальних активів. Відображення інформації про основні засоби у звітності підприємства.

Тема 7. Облік нематеріальних активів

Нематеріальні активи, їх класифікація та оцінка. Організація первинного, синтетичного й аналітичного обліку нематеріальних активів. Облік надходження нематеріальних активів. Порядок нарахування та облік амортизації нематеріальних активів. Облік витрат на обслуговування та вдосконалення нематеріальних активів. Облік вибуття нематеріальних активів. Особливості обліку та умови капіталізації витрат на дослідження і розробки. Переоцінка первинної вартості нематеріальних активів. Звітність підприємства про нематеріальні активи.

Тема 8. Облік фінансових інвестицій

Суть та види фінансових інвестицій. Поточні та довгострокові фінансові інвестиції. Первісна оцінка й облік придбання фінансових інвестицій. Методи оцінки фінансових інвестицій на дату балансу.

Облік інвестицій у боргові зобов'язання. Облік облігацій, придбаних з премією та дисконтом. Амортизована собівартість інвестицій.

Облік інвестицій у акції. Облік фінансових інвестицій за методом участі в капіталі. Особливості обліку операцій з пов'язаними сторонами. Особливості обліку спільної діяльності без створення юридичної особи.

Облік поточних фінансових інвестицій. Оцінка поточних фінансових інвестицій. Облік придбання, утримання та продажу поточних фінансових інвестицій. Розкриття інформації про фінансові інвестиції у звітності.

Тема 9. Облік витрат виробництва

Умови визнання витрат підприємством. Групування витрат за видами діяльності. Витрати на продукцію та витрати періоду. Організація обліку витрат. Статті та елементи витрат. Облік прямих витрат операційної діяльності. Облік та розподіл загальновиробничих накладних витрат. Нормальна потужність.

Умови визнання витрат майбутніх періодів. Порядок відображення в обліку формування витрат майбутніх періодів. Особливості визнання витрат майбутніх періодів у поточному періоді.

Тема 10. Облік поточних зобов'язань

Зміст, умови визнання й оцінка зобов'язань. Класифікація зобов'язань підприємства. Організація синтетичного і аналітичного обліку зобов'язань.

Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками. Суть процесу постачання. Облік кредиторської заборгованості за рахунками з постачальниками та підрядниками. Документальне оформлення операцій за розрахунками із постачальниками та підрядниками. Нестачі при отриманні товарно-матеріальних цінностей та їх відображення в обліку.

Облік поточної частини довгострокових зобов'язань.

Облік короткострокових зобов'язань за розрахунками з банками та іншими позиками. Поняття та класифікація банківських кредитів. Процес банківського кредитування. Облік короткотермінових кредитів банку. Облік витрат на відсотки за кредитами банків.

Облік заборгованості за короткостроковими векселями виданими.

Облік поточної заборгованості за довготерміновими зобов'язаннями.

Облік розрахунків за іншими операціями. Облік розрахунків за авансами отриманими. Облік внутрішніх розрахунків. Облік розрахунків з іншими кредиторами. Облік розрахунків з учасниками. Відображення інформації про зобов'язання у фінансовій звітності підприємства.

Тема 11. Облік довгострокових зобов'язань

Зміст, групування й оцінка довготермінових зобов'язань. Облік довгострокових кредитів банку.

Види облігацій, порядок їх емісії та визначення теперішньої вартості. Облік довготермінових облігацій, емітованих за номінальною вартістю. Облік довготермінових облігацій, емітованих зі знижкою (дисконтом). Облік довготермінових облігацій, емітованих з премією.

Облік довготермінових векселів виданих. Облік довготермінових зобов'язань за фінансовою орендою.

Тема 12. Облік забезпечень наступних витрат і платежів та цільового фінансування

Зміст, групування та умови формування підприємством забезпечень. Оцінка забезпечень. Організація обліку забезпечень. Оцінка та облік забезпечень за виплатами працівникам. Оцінка та облік забезпечень за гарантійними ремонтами. Облік інших забезпечень. Особливості визнання та оцінки непередбачуваних зобов'язань.

Суть цільового фінансування і цільових надходжень. Облік придбання активів за рахунок коштів, виділених з державного бюджету. Облік отриманих державних субсидій (дотацій).

Тема 13. Облік розрахунків з бюджетом

Класифікація податків і зборів та джерела їх нарахування. Облік розрахунків за податками і платежами.

Облік податку на прибуток. Облік поточного податку на прибуток. Групування та вплив податкових різниць. Облік відстрочених податкових активів і зобов'язань за методом зобов'язань за балансом. Відображення відстрочених податків на прибуток у фінансовій звітності.

Облік податку на додану вартість. Зміст податку на додану вартість, платники та об'єкти оподаткування. Облік податкових зобов'язань та податкового кредиту з податку на додану вартість. Облік сум податку на додану вартість, які підлягають сплаті (відшкодуванню) з бюджету.

Облік інших податків і платежів.

Тема 14. Облік розрахунків з оплати праці та соціальних виплат на підприємстві

Суть заробітної плати, її види та форми. Державне регулювання системи оплати праці в Україні. Облік особового складу та відпрацьованого часу. Документальне оформлення та облік нарахування заробітної плати. Нарахування на фонд оплати праці. Види та облік утримань із нарахованої заробітної плати. Документування та облік виплати заробітної плати. Облік розрахунків з депонентами. Зміст і види відпусток. Облік нарахування і виплати відпускних сум. Компенсація за невикористану відпустку. Види та облік соціальних виплат на підприємстві.

Тема 15. Облік власного капіталу

Власний капітал та його складові. Формування та облік власного капіталу. Інтерпретація статей власного капіталу. Поняття, призначення і облік статутного капіталу. Облік змін статутного капіталу. Облік розрахунків з акціонерами (учасниками). Облік пайового капіталу. Облік додаткового капіталу. Облік резервного капіталу. Облік неоплаченого капіталу. Особливості обліку вилученого капіталу. Поняття і призначення пайового капіталу. Облік змін власного капіталу. Звітність про власний капітал.

Тема 16. Облік доходів, витрат та фінансових результатів

Економічна суть, групування та критерії визнання доходів підприємства. Облік доходів від основної операційної діяльності. Облік інших операційних доходів. Облік доходів від інвестиційної діяльності. Облік фінансових доходів.

Облік витрат підприємства. Зміст, критерії визнання та класифікація витрат підприємства. Синтетичний та аналітичний облік витрат діяльності. Облік витрат за економічними елементами та статтями витрат. Облік і розподіл загальновиробничих витрат. Порядок формування собівартості готової продукції. Собівартість реалізації продукції, товарів, робіт і послуг. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік інших операційних витрат. Облік фінансових витрат. Облік витрат інвестиційної діяльності.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV – [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http:// zakon1.rada.gov.ua/go/996-14](http://zakon1.rada.gov.ua/go/996-14)
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11. 1999 р. №291 (зі

- змінами, внесеними наказом Мінфіну від 31.05.2012 р. №658 – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/go/z0893-99>
3. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року № 433 із змінами внесеними наказами Мінфіну від 27.06.2013 р. №635, від 30.12.2013 р. №1192 // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
  4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України 27 червня 2013 р. № 635 // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
  5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (із змінами і доповненнями станом на 24 грудня 2015 року відповідно до Закону України № 902-VIII). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
  6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затверджене наказом МФУ від 7.02.2013 р. № 73 – [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/>
  7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 „Консолідована фінансова звітність” [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>
  8. Задорожній З.В. Облік в галузях економіки (в схемах і таблицях) : Навч. посібник / З. В. Задорожний, Є. К. Ковальчук, В. М. Панасюк, О. К. Бродовська. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2012. – 200 с.
  9. Зубілевич С.Я. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України (За національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку) / С. Я. Зубілевич. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: 2012. – 472 с.
  10. Ларікова Л.Ф. Бухгалтерський облік : Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Л. Ф. Ларікова, Л. І. Білоусова, І. О. Гавриленко – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ін-ту ім. В. Даля. – 2012. – 384 с.
  11. Лень В. С. Бухгалтерська звітність : Підручник / В. С. Лень, В.В. Гливенко, М.П. Бочок, Л.П. Іванов. За редак. Лєня В. С. – Чернігів: ЧДТУ, 2012. – 359 с.
  12. Плиса З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік : навч. посібник. [Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів]. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – [Друге видання]. – Київ: Каравела, 2011. – 520 с.
  13. Плиса З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік : підручник / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. – Львів: Видавництво ННВК „АТБ”, 2011. – 420 с.
  14. Ріль З. П., Плиса В. Й. Бухгалтерський облік: Довідник. / В. Й. Плиса, З. П. Ріль – Львів: Видавництво ННВК „АТБ”, 2009. – 200 с.
  15. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [текст]: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: Центр учб. літератури, 2013. – 688 с.
  16. Сейдаметова Л.Д. Фінансовий облік: теорія, практика і тестові завдання. Навчальний посібник / Л.Д. Сейдаметова. – Сімферополь: КРП «Видавництво «Кримнавчпеддержвидав», 2011. – 494 с.

17. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2006. – 526 с.

1.3. Управлінський облік

Тема 1. Теоретичні основи управлінського обліку та етапи його розвитку

Зміст теми: Роль і місце управлінського обліку в системі сучасного обліку та менеджменту. Суть, предмет і об'єкт управлінського обліку. Методи управлінського обліку, їх характеристика. Функції бухгалтера-аналітика в процесі управління. Залежність функцій управлінського обліку від функцій управління. Порівняльна характеристика фінансового і управлінського обліку. Історичні етапи формування і розвитку управлінського обліку. Нормативно-правове регулювання управлінського обліку.

Тема 2. Організація управлінського обліку на підприємстві

Основні організаційні чинники вибору підсистеми управлінського обліку й ознаки класифікації цих підсистем. Загальна, інтегрована, автономна підсистеми управлінського обліку.

Тема 3. Класифікаційна структура витрат в управлінському обліку

Основні критерії класифікації витрат за видами діяльності: операційні, фінансові, інвестиційні. Особливість класифікації витрат за напрямками обліку. Вичерпані та невичерпані витрати. Витрати періоду і витрати на продукцію. Основні елементи виробничих витрат. Прямі та непрямі витрати. Зміст змінних та напівзмінних витрат. Побудова графіків. Постійні та напівпостійні витрати. Дискреційні та обов'язкові витрати. Характеристика релевантного діапазону. Суть релевантних і нерелевантних витрат. Інкрементні й маржинальні витрати. Визначення втраченої вигоди (можливих витрат). Обґрунтування поділу витрат на контрольовані та неконтрольовані.

Тема 4. Прогнозування витрат для прийняття управлінських рішень

Короткотермінові та довготермінові управлінські рішення. Характеристика процесу підготовки та прийняття рішення. Критерії релевантності витрат і доходів. Зміст поведінки витрат. Фактори витрат для різних функцій бізнесу. Суть функції витрат. Складові формули витрат. Методи визначення функції витрат. Технологічний аналіз. Суть методу аналізу рахунків. Переваги та вади методу вищої-нижчої точки. Пастка методу вищої-нижчої точки. Метод візуального пристосування. Різниця між простим і множинним регресійним аналізом. Метод найменших квадратів. Лінія регресії. Критерії вибору однієї функції витрат серед багатьох. Суть коефіцієнту детермінації. Зміст стандартної помилки обрахунку та її визначення. Суть стандартної помилки коефіцієнта.

Тема 5. Виробничий та калькуляційний облік витрат

Зміст, мета й етапи виробничого обліку. Метод, завдання та об'єкти калькуляційного обліку. Його взаємозв'язок з виробничим обліком. Суть

калькуляції, об'єкту калькулювання, калькуляційної одиниці в системі калькуляційного обліку. Обґрунтування видів калькуляцій. Зміст кожного з видів калькуляційних одиниць. Поняття й види собівартості. Структура й облік прямих витрат на виробництво. Облік незавершеного виробництва. Зміст загальновиробничих витрат і їх розподіл між об'єктами калькулювання. Склад загальновиробничих витрат і рахунки для їх обліку. Етапи розподілу виробничих накладних витрат. Коефіцієнт розподілу загальновиробничих витрат. Причини виникнення недорозподілених або зайворозподілених накладних витрат. Два способи списання недорозподілених або перерозподілених накладних витрат, які використовуються в кінці звітного періоду. Методи розподілу виробничих накладних витрат обслуговуючих підрозділів між виробничими. Особливості включення загальновиробничих витрат до собівартості реалізованої продукції згідно з П(С)БО 16 "Витрати".

Тема 6. Зведений облік витрат за економічними елементами та статтями калькуляції

Критерії визнання витрат. Особливість і призначення поділу витрат за економічними елементами в процесі виготовлення продукції. Їх взаємозв'язок зі статтями калькуляції. Облік матеріальних витрат. Зворотні відходи. Основні складові та облік елементу "Витрати на оплату праці". Основна і додаткова заробітна плата. Економічна суть та облік елементу "Відрахування на соціальні заходи". Основні складові та облік елементу "Амортизація". Суть та облік інших операційних витрат. Облік витрат від браку. Облік витрат на гарантійний ремонт. Облік витрат операційної діяльності на рахунках класу 8. Облік витрат операційної діяльності на рахунках класу 9. Характеристика реєстрів аналітичного обліку витрат, які використовуються на підприємстві. Відображення операційних витрат у фінансовій звітності підприємства

Тема 7 Методи калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг

Загальна модель впровадження системи виробничого обліку на підприємстві. Технологічний аспект вибору методики калькулювання собівартості продукції: калькулювання за замовленнями; калькулювання за процесами. Вплив наявності постійних виробничих витрат на вибір методу калькулювання собівартості продукції та на формування "Звіту про фінансові результати підприємства": калькулювання за повними витратами; калькулювання за змінними витратами. Обґрунтування переваг і вад системи калькулювання змінних витрат. Забезпечення контролю витрат в калькуляційному обліку: метод обліку фактичних витрат; нормативний метод калькулювання; метод обліку стандартних витрат, його основні відмінності від нормативного методу калькулювання. Характеристика системи калькулювання витрат на основі діяльності. Її переваги та недоліки. Вплив виробничого обліку та калькулювання на прийняття управлінських рішень й прогнозування їх наслідків.

Тема 8 Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.

Суть взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Визначення точки беззбитковості. Коефіцієнт маржинального доходу та його роль у прогнозуванні

показників діяльності підприємства. Характеристика методів визначення точки беззбитковості: рівнянь, маржинального доходу, графічного. Визначення обсягу реалізації, потрібного для одержання бажаного прибутку. Користь графічного відображення взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Види графіків для аналізу взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку. Запас міцності (припустима маржа), її використання. Різниця між валовим доходом і маржинальним прибутком підприємства. Використання графіку співвідношення "витрати – обсяг – прибуток" під час складання плану виробництва підприємства. Операційний важіль. Розрахунок фактора операційного важеля. Комбінація продажу. Точка беззбитковості в умовах багатопродуктового виробництва. Розрахунок середньозваженого маржинального доходу й прогнозування результатів діяльності підприємства..

Тема 9 Аналіз релевантної інформації для прийняття операційних рішень.

Диференціальний аналіз альтернативних рішень. Інформація, яка є релевантною для рішення про доцільність прийняття спеціального замовлення. Інформація, яка є релевантною для рішення про доцільність "виробляти чи купляти". Інформація, яка є релевантною для рішення про доцільність розширення чи скорочення сегменту. Інформація, яка є релевантною для прийняття рішення щодо оптимального використання обмежених ресурсів. Оптимальна комбінація виробів в умовах декількох обмежень. Тіньова ціна, її обчислюють. Чинники, які впливають на ціноутворення. Суть, переваги та вади економічної моделі ціноутворення. Суть, переваги та вади ціноутворення за принципом "витрати плюс". Розрахунок величини націнки до собівартості для визначення ціни. Цільове калькулювання. Його переваги.

Тема 10. Аналіз інформації в управлінському обліку для оптимізації інвестиційних проектів

Бюджетування капітальних вкладень. Інформація, яка є релевантною для прийняття рішень про капітальні вкладення. Грошові потоки в процесі інвестування. Суть інвестування. Його застосування в процесі прийняття управлінських рішень. Чиста теперішня вартість проекту капітальних вкладень. Внутрішня норма прибутковості. Використання індексу прибутковості. Період окупності проекту капітальних вкладень. Облікова норма прибутковості. Раціонанування капіталу. Чинники, які слід брати до уваги в процесі раціонанування капіталу.

Тема 11. Бюджетування діяльності підприємства

Мета бюджетування. Напрямки бюджетування. Звітний бюджет. Послідовність бюджетування. Основні стадії цього процесу. Створення бюджетного комітету. Його завдання. Функції бухгалтера-аналітика в процесі бюджетування. Бюджетування "з нуля". Його переваги та вади. Суть прогнозування продажу. Бюджет продажу. Опис процесу складання бюджетів та послідовність їх розробки. Бюджетний контроль та його застосування. Сенс управління за відхиленнями. Види відхилень. Статичний бюджет. Гнучкий

бюджет, його використання. Відхилення від гнучкого бюджету. Його визначення та інтерпретація. Відхилення за рахунок обсягу продажу (діяльності). Групи, на які можна поділити відхилення від гнучкого бюджету. Поділ відхилення за рахунок обсягу продажу.

Тема 12. Облік діяльності за центрами відповідальності

Децентралізація управління, її переваги та недоліки. Суть аналітичного управлінського обліку. Зміст центрів виникнення витрат. Центр відповідальності. Ознаки поділу центрів відповідальності. Види центрів відповідальності. Їх приклади. Організація обліку за центрами відповідальності. Використання стандартних витрат. Розрахунок відхилення від стандартних матеріальних витрат. Причини таких відхилень. Відхилення від стандартних витрат на оплату праці. Чинники, що визначають відхилення змінних накладних витрат від встановленого стандарту. Розрахунок цих відхилень. Здійснення аналізу відхилень постійних накладних витрат від встановленого стандарту. Взаємозв'язок обліку стандартних витрат та обліку за центрами відповідальності. Критерії та методи дослідження відхилень. Облік відхилень у системі рахунків бухгалтерського обліку.

Тема 13. Внутрішня звітність про виконання бюджетів за центрами відповідальності. Трансфертне ціноутворення.

Суть системи внутрішньої звітності, її види та мета складання. Вимоги до звітності за центрами відповідальності. Показники, що застосовують для оцінки діяльності центрів відповідальності. Різниця в підходах до оцінки діяльності підрозділу та його керівника. Звіт про виконання кошторису центром витрат. Звіт центру прибутку. Оцінка діяльності центру прибутку. Звіт центру інвестицій. Прибутковість інвестицій. Переваги й вади цього показника. Чинники, завдяки яким можна збільшити прибутковість інвестицій. Фінансові показники, що застосовуються для оцінки діяльності центрів відповідальності. Трансфертна ціна. Її вплив на оцінку діяльності центрів відповідальності. Методи трансфертного ціноутворення. Коротка характеристика кожного з них.

Рекомендована література

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16 липня 1999 р. № 996-XIV зі змінами і доповненнями : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 “Витрати”, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 зі змінами і доповненнями. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
3. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 року № 373. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
4. Атамас П. Й. Управлінський облік / [П.Й. Атамас]. - 2-ге вид. - Київ : ЦУЛ, 2009. - 439 с.

5. Бутинець Ф.Ф., Давидюк Т.В., Канурна З.Ф., Малюга Н.М., Чижевська Л.В. Бухгалтерський управлінський облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів. / За ред. Проф. Ф.Ф. Бутиця. – 3-тє вид., доп.і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2005. – 480 с.
6. Бутинець Ф.Ф., Герасимчук Н.В. Управлінський облік: Збірник задач і вправ. Житомир: ЖІТІ, 2006. – 232с.
7. Гарасим П. М. Курс управлінського обліку / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, П. Я. Хомин/ Навч. посібник. – К.: Знання, 2007. – 314 с.
8. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. 3-тє видання. – К.: Лібра, 2006 – 704с.
9. Дацій Н. В. Управлінський облік : Навч. посібник / Н. В. Дацій, М. Х. Корецький, Л. В. Пельтек. – К.: Центр учбової літератури, 2007. — 296 с.
10. Зоріна В.Н. Формування та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) в галузях народного господарства // Зоріна В.Н. : Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури – 2008. – 240 с.
11. Карпенко О. В. Управлінський облік: організація, методологія, методика викладання: Монографія / О. В. Карпенко. – Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2005. – 341 с
12. Корецький М. Х. Управлінський облік: Навч. Посібник./ М. Корецький, Н. Дацій, Л. Пельтек – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 296 с.
13. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник. / Лишиленко О.В. — К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2006. —254 с.
14. Маляревський Ю.Д. Управлінський облік: Навчальний посібник / Ю.Д. Маляревський, С. В. Лабунська, Л. В. Безкоровайна, Н. Ф. Чечетова – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2009. – 248с.
15. Нападовська Л. В. Управлінський облік. [Підруч. для студентів вищих навч. закладів] / Нападовська Л. В. – К. : Книга, 2014. – 544 с.
16. Партин Г.О. Управлінський облік: підручник / Г.О.Партин, А.Г.Загородній, Т.І.Свідрик, А.І.Ясінська, Т.М.Бойчук. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 280 с.
17. Садовська І.Б., Тлучкевич Н.В., Гарасим М.П. Управлінський облік: навч. посібник. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010. – 557 с.
18. Струк Н.Управлінський облік : курс лекції // Н.С. Струк. - Л.: ЛНУ ім.. І.Франка, 2012р. - 103с.
19. Фаріон, І. Д. Управлінський облік [Текст] : підручник / І. Д. Фаріон. – Київ : Центр учб. л-ри, 2012. – 792 с.

1.4. Облік і звітність в оподаткуванні

Тема 1. Податкова система та її основні складові

Теорії виникнення та розвитку податків. Суть податків, їхні функції та елементи. Класифікація податків. Загальна характеристика податкової системи та податкової політики України. Податкові системи у зарубіжних країнах.

Тема 2. Податковий кодекс України та нормативно-правова база оподаткування

Податковий кодекс України: його структура та термінологія. Нормативне регулювання податкового обліку та податкової звітності в Україні. Методика впровадження податкового обліку в системі рахунків. Податкова звітність як показник ефективності організації податкового обліку.

Тема 3. Адміністрування податків і зборів

Загальна характеристика податкової роботи і системи адміністрування податків в Україні. Структура та основні завдання органів державної податкової служби. Облік платників податку. Податковий контроль.

Тема 4. Облік нарахування заробітної плати та її оподаткування

Загальна характеристика; платники; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування, ПДФО, ЄСВ, ПСП. ПДФО та ЄСВ із суми зарплати за першу половину місяця. ПДФО – звітність. Порядок заповнення та подання звітності з оподаткування заробітної плати та інших виплат працівникам. Натуральна оплата праці. Облік відпусток. Вихідна допомога. Лікарняні. Матеріальна допомога.

Тема 5. Облік і звітність щодо податку на прибуток

Загальна характеристика; платники; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування податком на прибуток. Облік нарахування податку. Особливості формування податкових доходів і витрат. Порядок формування і подання податкової звітності, формування додатків до декларації з податку на прибуток, її корегування. Звичайні ціни та порядок їх застосування.

Тема 6. Облік і звітність щодо податку на додану вартість

Загальна характеристика; платники; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування Облік ПДВ. Облік податкових зобов'язань з ПДВ. Облік податкового кредиту з ПДВ. Порядок заповнення податкової накладної та його особливості. Ведення реєстру податкових накладних Порядок складання та подання податкової декларації з ПДВ. виправлення помилок. Облік ПДВ за умов зміни вартісних і кількісних показників. Заповнення розрахунку коригування.

Тема 7. Облік і звітність щодо інших податків і зборів

Платники податку; об'єкт оподаткування; база та ставки оподаткування акцизним податком. Порядок справляння акцизного податку щодо різних груп товарів. Відображення в обліку господарських операцій з акцизного податку та формування звітності з акцизного податку. Облік ресурсних платежів. Облік плати за землю. Облік екологічного податку. рентна плата за спеціальне використання води: платники, ставки, об'єкт оподаткування, порядок обчислення, обліку, сплати і подання податкової декларації. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Облік майнових платежів. Облік місцевих податків. Податкова звітність місцевих зборів. Туристичний збір. Єдиний податок.

Рекомендована література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-17 (із змінами і доповненнями станом на 24 грудня 2015 року відповідно до Закону України № 902-VIII). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010р. №2464-VI/// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Методичні рекомендації щодо організації та проведення камеральних перевірок податкової звітності платників податків, крім перевірок декларації про майновий стан і доходи та декларації платника єдиного податку – фізичної особи; Наказ Міндоходів від 14.06.2013 № 165 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minrd.gov.ua
4. Наказ Міністерства фінансів України від 28.01.2016 № 21 "Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
5. Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
6. Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4. «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Наказ Міністерства фінансів України від 22.09.2014 № 957 «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 „Зобов’язання”, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. №20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затверджено наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 „Витрати”, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2000 р. № 353 // <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва”: Наказ Міністерства фінансів України N 39 від 25.02.2000 р. в редакції від 24 січня 2011 р. N 25[Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>

13. Положення бухгалтерського обліку 35 “Податкові різниці”: Наказ Міністерства фінансів України від 25 січня 2011 р. № 27 [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>
14. Кучерявенко М.П. Податкове право України: Навчальний посібник. - Харків: Право, 2013. - 536 с.
15. Лень В.С. Фінансовий облік: навч. посіб. / В.С. Лень – К.: Академія, 2011. – 608 с.
16. Максимова В. Ф., Артюх О. В. Облік у системі оподаткування: навчпосібник – Одеса: ОНЕУ, ротاپринт, 2013.- 267с.
17. Мурашко В.М., Сторожук О.В., Мосійчук О.С., Мурашко О.В. Податковий облік: навчальний посібник.- Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2007.- 570с.
18. Податковий контроль : навчальний посібник / Найдено О. Є. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.

1.5. Звітність підприємства

Тема 1. Основи побудови і загальні вимоги до звітності підприємств

Мета і завдання звітності. Класифікація звітності. Склад і структура звітності: фінансова, статистична та спеціальна. Управлінська звітність. Користувачі звітності підприємства та їх інтереси.

Поняття фінансової звітності та її види. Вимоги національних стандартів до складу та елементів фінансової звітності. Якісні характеристики фінансової звітності. Принципи підготовки фінансової звітності. Розкриття інформації у фінансовій звітності. Загальні положення щодо порядку заповнення звітних форм. Порядок подання та оприлюднення звітності підприємств. П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансових звітів».

Тема 2. Баланс підприємства

Принципи побудови та структурування балансу. Аналітичні можливості балансу. Побудова і зміст чинної форми балансу. Визнання статей балансу. Характеристика розділів і статей балансу. Загальні принципи оцінювання статей балансу. Особливості оцінювання та відображення в балансі необоротних і оборотних активів, власного капіталу, довгострокових і поточних зобов'язань. Підготовка облікових даних для складання балансу, методика і техніка заповнення балансу. Примітки до балансу.

Тема 3. Звіт про фінансові результати

Структура і зміст звіту. Принципи визнання доходів і витрат. Класифікація доходів і витрат у звіті про фінансові результати. Джерела даних для складання звіту. Визначення показника виручки (доходу) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) залежно від виду діяльності. Порядок визначення показників податку на додану вартість, суми акцизних зборів та інших вирахувань з доходу.

Визначення собівартості реалізованої продукції та узгодження знайдених показників з даними відповідних декларацій і розрахунків. Розрахунок валового прибутку (збитку). Визначення фінансових результатів від операційної та звичайної діяльності. Поняття про надзвичайні доходи і витрати. Визначення чистого прибутку (збитку) підприємства. Склад і структура елементів операційних витрат. Показники прибутковості акцій і порядок їх розрахунку. Розкриття інформації про інші доходи і витрати у примітках до форми №2.

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів

Призначення, структура і зміст звіту про рух грошових коштів. Джерела інформації для складання звіту. Методи складання звіту (прямий і непрямий). Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті операційної діяльності в разі застосування прямого і непрямого методів.

Порядок визначення даних про рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності.

Порядок визначення грошових коштів у результаті фінансової діяльності. Розрахунок зміни обсягу грошових коштів за звітний період. Узгодження показників звіту з балансом. Розкриття інформації про рух грошових коштів у примітках до фінансової звітності.

Тема 5. Звіт про власний капітал

Складники власного капіталу. Зміст статей звіту про власний капітал. Порядок складання звіту про власний капітал. Особливості формування звітних даних про зміни статутного, додаткового, резервного, неоплачуваного та вилученого капіталу. Розкриття інформації про зміни у власному капіталі у примітках до бухгалтерських звітів.

Тема 6. Примітки до річного фінансового звіту

Склад і структура приміток до фінансових звітів. Загальні положення П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Виправлення помилок і зміни в облікових оцінках. Зміни в обліковій політиці. Події після дати балансу. Розкриття інформації у примітках до фінансових звітів.

Тема 7. Зведена і консолідована фінансова звітність

Поняття зведеної та консолідованої звітності. Загальні положення П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств». Порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств, гудвілу, який виник при придбанні, злиття підприємств, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств. Операції щодо об'єднання підприємств, які перебувають під спільним контролем, і до обліку часток у спільних підприємствах. Розкриття інформації щодо злиття, об'єднання підприємств.

Визначення справедливої вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань.

Загальні положення НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність», застосовуються групою підприємств, організацій та інших юридичних осіб (далі -

група підприємств), яка складається з материнського (холдингового) підприємства та дочірніх підприємств.

Порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності.

Поняття внутрішньогрупових операцій, внутрішньогрупового сальдо та нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій тощо.

Тема 8. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва

Загальні положення П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та його застосовуються суб'єктами малого підприємництва, які визнані такими відповідно до чинного законодавства, і представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності.

Зміст і форма Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма №1-м) і Звіту про фінансові результати (форма №2-м) та порядок заповнення його статей.

Зміст і форма Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва у складі Балансу (форма №1-м) і Звіту про фінансові результати (форма №2-м) та порядок заповнення його статей.

Тема 9. Спеціальна і статистична звітність

Суть, мета і завдання статистичної звітності. Загальнодержавний табель форм статистичної звітності для об'єднань, підприємств, організацій і установ України всіх форм власності. Зміст та порядок заповнення головних форм статистичної звітності.

Рекомендована література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 16.07.1999 р. №996 – XIV - [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/996-14
2. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджені Наказом МФУ від 28.03.2013 р. № 433 - [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.minfin.gov.ua/control/uk/.../article
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом МФУ від 07.02.2013 р. № 73 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджене наказом МФУ від 27.06.2013 р. № 628 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z1223-13
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. №137 зі змінами і доповненнями - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163 зі

змінами і доповненнями - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 25. 02. 2000 р. №39 зі змінами і доповненнями - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00

8. Боднар М.М. Звітність підприємства : підручник / М.М. Боднар. - Київ: «Центр навчальної літератури». – 2015. – 570 с.

9. Зубілевич С.Я. Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України (За національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку) / С. Я. Зубілевич. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: 2012. – 472 с.

10.Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність : Підручник / Н.М. Ткаченко. 6-те видання, доповнене і перероблене. - Київ: Альтера, 2013. - 981 с.

11.Чебанюк О.М. Спрощена система оподаткування: загальні положення, облік і звітність : Навчально-практичний посібник / О.М. Чебанюк. - Київ: «Центр навчальної літератури». – 2013. – 208 с.

Розділ 2 Аудит

Тема 1. Організація аудиторської діяльності в Україні

Аудиторська діяльність, як метод незалежного контролю. Сертифікація, ліцензування. Методи документального та фактичного контролю. Вибірковий та суцільний аудит. Критерії вибору оцінки відповідних методичних підходів до проведення аудиторської перевірки. Організаційні аспекти аудиторської перевірки. Попереднє дослідження підприємства-клієнта. Організація роботи з клієнтом. Основні принципи та нормативно-правове забезпечення проведення аудиторської перевірки. Структура міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики. Концептуальна основа аудиту. Професійна етика аудиторів

Тема 2. Методи й види аудиту

Основи аудиторської перевірки. Критерії оцінки стану бухгалтерського обліку та їх вплив на методи і способи проведення контрольних процедур. Види аудиту та їх суть.

Тема 3. Аудиторські документи

Поняття робочих документів аудитора, їх зміст та структура. Вимоги до оформлення та зберігання робочих документів. Робочі документи юридичного, конфіденційного та підсумкового характеру. Підсумкова документація за результатами проведеного аудиту. Поняття аудиторського звіту та аудиторського висновку. Види аудиторського висновку та його структура. Спеціальні вимоги до аудиторського висновку. Документування роботи аудитора (МСА 230)

Тема 4. Аудиторський ризик

Поняття аудиторського ризику та істотності в аудиту. Класифікаційні

підходи до методів та способів оцінки аудиторського ризику. Процедури оцінки істотності та її вплив на величину ризику не виявлення. Оцінка ризиків (МСА 315, 320, 330) Аудиторські докази та процедури їх отримання (МАС 500, 501, 505,510,520) Аудиторська перевірка облікових оцінок (МСА 540, 545). Врахування законів та інформування управлінського персоналу (МСА 250,260)

Тема 5. Контроль якості аудиторських послуг

Елементи системи контролю якості аудиторських послуг Незалежність та її загрози. Етичні вимоги до аудиту. Виконання завдання та моніторинг відповідності політиці та процедурам контролю якості

Тема 6. Аудит фінансової звітності та оформлення результатів перевірки.

Мета, завдання та джерела аудиту. Аудит балансу підприємства. Аудит звіту про фінансові результати. Аудит інших видів фінансової звітності. Аудит податкової звітності. Зв'язані сторони (МСА 550).Подальші події і оцінка їх аудитором (МСА 560).Припущення про безперервність діяльності підприємства (МСА 570). Порівняльні дані та інша інформація, пояснення управлінського персоналу (МСА 580, 710, 720). Огляд історичної фінансової інформації та проміжної фінансової інформації(МСЗО 2400, 2410). Висновок аудитора щодо фінансової звітності (МСА 700, 701, 705,706). Висновок за завданням спеціального призначення (МСА 800)Висновок про відповідність звітності МСФЗ (ПМПА 1014)Особливості аудиту малих підприємств (ПМПА 1005)

Рекомендована література

1. Аудит (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту). / За ред. Проф. Немченко В.В., Редько О.Ю., Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2012.-540с.
2. Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту : Навч. посіб./ Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В - К.: Центр учбової літератури, 2010.-488с.
3. Ковалюк О.М. Економічний аналіз і аудит : навчальний посібник /Ковалюк О.М., Бандура З.Л.,Вейкрута Л.С.; за ред.проф.Ковалюка О.М..-Львів:ЛНУімені Івана Франка, 2014.-322с.
4. Лозовицький С.П. Аудит. Навчальний посібник./ Лозовицький С.П. - Львів: « Магнолія 2006», 2011.- 466с.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006року/Пер. з англ.. за ред. О.В. Селезньова тв. ін. – К: Статус, 2006.-1152с.
6. Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І. Аудит: організація і методика: Навч. посібник / Огійчук М.Ф., Новіков І.Т., Рагуліна І.І.– К.: Алерта, 2010.-584с.
7. Пантелеєв В.П. Аудит.-Навчальний посібник./ Пантелеєв В.П. - К: «Видавничий дім « Профісiонал»»,2008.-400с.
8. Петрик О.А.,Савченко В.Я., Свідерський Д.Є.Організація та методика аудиту підприємницької діяльності: Навч. посіб. / За заг. ред. О.А. Пертик - К. :КНЕУ, 2008.-472с.

9. Пшенична А.Ж. Аудит. Навчальний посібник./ Пшенична А.Ж.- К.: Центр учбової літератури, 2008.-320с.
10. Чернелевський Л.М., Беренда Н.І. Аудит: теорія і практика : Навчальний посібник./ Чернелевський Л.М., Беренда Н.І.-К: «Хай-Тек Прес», 2008.-560с.

Розділ 3 Економічний аналіз

Тема 1. Предмет, завдання, зміст і об'єкт аналізу.

Наукові основи економічного аналізу, роль економічного аналізу в організації підприємницької діяльності в умовах функціонування ринку.

Тема 2. Інформаційне забезпечення та організація аналізу господарської діяльності підприємства. Методи оформлення результатів аналізу.

Типові форми організації аналізу на підприємствах та сучасне бачення цього процесу. Процесуальна модель аналізу. Аналітичний процес, його складові та оформлення результатів аналітичного процесу.

Тема 3. Метод і методика, моделювання в економічному аналізі

Суть методики та методу. Складові методики економічного аналізу. Мета аналізу, організація аналізу, інформаційне забезпечення і т.д. Методи економічного аналізу. Логічні, економічні, математичні, психологічні. Детермінові функціональні залежності. Кореляційний аналіз. Стохастичний аналіз. Адіативні, стохастичні, мультиплікативні моделі. Їх суть, використання у економічному аналізі. Суть методів „ланцюгових підстановок”, „відносних і абсолютних величин” групування, перерахунку даних та інші. Логарифмічний метод. Задача оптимізації використання ресурсів виробництва. Методи лінійного програмування. Цільове використання методів економіко-математичних.

Тема 4. Система комплексного економічного аналізу та пошук резервів підвищення інтенсифікації і ефективності виробництва.

Модель комплексного економічного аналізу. Резерви виробництва. Багатокритеріальна матриця факторів інтенсифікації. Показники матеріаломісткості, фондомісткості, продуктивності праці.

Тема 5. Аналіз обґрунтованості і виконання виробничої програми.

Економічна експертиза “портфелю замовлень”. Аналіз і оцінка виконання договірних завдань. Аналіз організації виробничого процесу. Аналіз резервів виробництва і продажу продукції. Поняття «точки безбитковості». Побудова графіка беззбитковості. Аналіз партнерських відносин підприємства.

Тема 6. Аналіз забезпечення та використання виробничих ресурсів.

Ресурсний потенціал господарюючого суб'єкта та особливості його формування. Аналіз забезпечення ОФ. Аналіз обсягу, структури, і руху ОФ.

Аналіз забезпечення матеріальними ресурсами. Аналіз формування матеріального потоку, матеріальних запасів.

Тема 7. Аналіз кадрового потенціалу та ефективності його використання.

Аналіз забезпечення робочими кадрами, складу і структури кадрового потенціалу та ефективності використання. Основні показники, напрями аналізу, основні фактори впливу. Коефіцієнти прибуття, вибуття робочої сили, рух кадрів.

Тема 8. Аналіз формування та використання коштів на оплату праці.

Основні етапи аналізу, модель, показники. Відносна економія заробітної плати. Фонд оплати праці. Аналіз використання коштів з фонду оплати праці. Звіт про рух грошових коштів. Грошовий потік.

Тема 10. Аналіз витрат

Аналіз собівартості робіт та послуг. Аналіз прямих та накладних витрат. Основні етапи аналізу, модель, показники. Поняття калькуляції. Аналіз звіту «Про фінансові результати», його структурні елементи.

Рекомендована література :

1. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової – К.: «Центр учбової літератури», 2013 – 384 с..
2. Булатів А.С. Економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. [Текст] / А.С. Булатів. - К.: Знання, 2007. – 408 с.
3. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навч. посіб. [Текст] / О. І. Гадзевич. - К.: Кондор, 2007. -180 с.
4. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник / Є.В. Мних. – К.: Знання, 2011. – 630с
5. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2007. – 704 с.
6. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Г. І. Кіндрацька [и др.]. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 487 с. - ISBN 978-966-346-592-0.6.
7. Ковалюк О.М. Економічний аналіз і аудит : навчальний посібник /Ковалюк О.М., Бандура З.Л.,Вейкрута Л.С.; за ред. проф.Ковалюка О.М..-Львів:ЛНУімені Івана Франка, 2014.-322 с.
8. Ковальчук К.Ф Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій.: навчальний посібник. [Текст]/ К.Ф.Ковальчук - К.: Центр учбової літератури, - 2012. - 326с.

9. Куліков П.М. Економічний аналіз: навч. посіб. – 3- вид./ П.М. Куліков, Т.М. Серікова, І.П. Отенко, Є.П. Кожанова. – К.: Третейський суд, 2009. – 344 с
10. Петряєва З. Ф. Організація і методика економічного аналізу [Текст]: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни/ З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хме-ленко; Харківський національний економічний ун-т. - Х.: ХНЕУ, 2009. - 236 с. - . ISBN 978-966-676-304-7.
11. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька – 3-те вид., випр.. і доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.
12. Тринька Л.Я., Липчанська О.В. Економічний аналіз: навчально – методичний посібник. – К.: Алерта, 2013 – 568 с.
13. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч. посіб. / С.С. Черниш – К.: Центр навч. літ-ри, 2010. 256 с.
14. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз [Текст]: навч. посібник / М. А. Болюх [та ін.]; ред. М. Г. Чумаченко; Київський національний економічний ун-т. - 2.вид., перероб. і доп.. - К.: КНЕУ, 2007. - 555 с. - ISBN 966-574-416-Х.8.

Інформаційні ресурси

1. Аналіз господарської діяльності - Сіменко І.В. Режим доступу - <http://westudents.com.ua/knigi/93-analz-gospodarsko-dyalnost-smenko-v.html>. (дата звернення 27.09.2015). — Назва з екрана;
2. Аналіз господарської діяльності. Режим доступу - http://pidruchniki.com/1603012653625/ekonomika/analiz_gospodarskoyi_diyalnosti (дата звернення 27.09.2015). – Назва з екрана;
3. Аналіз господарської діяльності – Савицька Р.В. Режим доступу - <http://bibliograph.com.ua/deyatelnost-predpriyatiya-2/index.htm> (дата звернення 27.09.2015). – Назва з екрана;
4. Економічний аналіз. Чумаченко М. Г. Режим доступу - <http://studentam.kiev.ua/content/view/678/87/>. (дата звернення 27.09.2015). — Назва з екрана;